

Kościół we Wrocławiu

Autor tekstu: **oprac. Mariusz Agnosiewicz**

1000 We Wrocławiu powstało biskupstwo podporządkowane arcybiskupstwu gnieźnieńskiemu. Wzmianka o tym jest najstarszą mówiącą o Wrocławiu. Pierwszym wrocławskim biskupem był biskup Jan. We Wrocławiu działała wówczas mennica bijąca monety z napisem: "SCS IOHANNIS". Napis ten nawiązywał do św. Jana Chrzciciela — patrona diecezji wrocławskiej.

1144 Podczas świąt Bożego Narodzenia rokowania z cesarzem w Magdeburgu prowadził wielkorządca Śląska Piotr Włost. Uzyskał obietnicę przekazania relikwii św. Wincentego klasztorowi Benedyktynów na wrocławskim Ołbinie.

13 VI 1145 Uroczyste sprowadzenie relikwii św. Wincentego z Magdeburga do Wrocławia. Piotr Włost ogłosił z tej okazji amnestię.

23 IV 1155 Papież Hadrian IV na prośbę wrocławskiego biskupa Waltera z Malonne zatwierdził posiadłości wrocławskiego biskupstwa.

1224 Przy kościele św. Wojciecha osiedlili się dominikanie z bł. Czesławem na czele.

1226 Powstała parafia św. Marii Magdaleny.

1240 Przywilej lokacyjny klasztoru św. Wincentego:

Przywilej lokacyjny dla klasztoru św. Wincentego we Wrocławiu z 1240 roku

W imię Pańskie, amen. Niech wiadomo będzie wszystkim, że my Henryk książę Śląska, Krakowa i Polski na staranie i prośbę milej nam kapituły naszej ks. Alberta opata konwentu świętego Wincentego we Wrocławiu nadaliśmy wolność osadzenia Niemców w Zabłociu, dworze na tych prawdach, na jakich zostały osadzone wsie niemieckie Matki Boskiej we Wrocławiu. Na dowód czego niniejszą kartę postanowiliśmy umocnić naszą pieczęcią. Działo się (...) roku 1240 w obecności księdza Teodoryka, kantora wrocławskiego etc. [1]

Umowa lokacyjna (1240 r.) opata wrocławskiego

W imię Pańskie, amen. My Albert z przyzwolenia Bożego opat konwentu św. Wincentego we Wrocławiu, wszystkim wiernym w Chrystusie, tak obecnym, jak i przyszłym, którzy ten dokument oglądać będą, życzymy zbawienia w Zbawcy wszystkich. Wiadomość o dziełach dokonanych powierza się pismu, ażeby z biegiem czasu nie wypadły z pamięci. Dlatego postanowiliśmy podać do wiadomości wszystkich wiernych, że za wspólną zgodą kapituły naszej daliśmy i utwierdziliśmy panu Lambertowi z Tyńca i jego dziedzicom dwór naszej w Zabłociu i ziemię, która do niego przynależy, celem osadzenia tamże Niemców na prawie i wolności niemieckiej, jak mu się będzie korzystniej wydawało na tej zasadzie mianowicie, że on i jego dziedzice posiadać będą wieczyście trzy małe łany wolne od płacenia wszelkiego czynszu i dziesięciny; z reszty zaś łanów, ile ich tylko tam będzie, mają płacić oni względnie ci, których oni osądzą, rocznie wiardunek srebra na św. Marcina i trzy korce targowe czworakiego zboża, mianowicie trzy miary pszenicy, trzy żyta, trzy jęczmienia i trzy owsa, które przed Bożym Narodzeniem lub najpóźniej przed oczyszczeniem Panny Marii przywieźć mają we wszystkich wozach do naszego klasztoru. Księciu zaś panu obowiązani będą w tymże samym czasie przywozić do dworu jego w Leśnicy dwie miary z każdego małego łanu, jedną pszenicy, a drugą owsa, za udzieloną wolność. Od owej zaś zapłaty owej dziesięciny i czynszu uwalniamy ich nadając im wolniznę na trzy lata najbliższe po sobie następujące, z wyjątkiem ziemi już przysposobionej, z której czynsz i dziesięcinę mają płacić pierwszego roku po jej objęciu. Dodaliśmy także jemu i jego dziedzicom prawo sołtysa i trzecią część wszystkich dochodów, jakie mogą wynikać z sądownictwa, wyjąwszy sprawy górne, które przed samego księcia są odsyłane, z których my będziemy otrzymywać trzecią część, on zaś, tj. sołtys, jego dziedzice z naszej części otrzymywać będą trzecią część. By zaś to nasze nadanie zarazem i zarządzenie przestrzegane było niezmiennie utwierdziliśmy je świadectwem niniejszego dokumentu i przywieszeniem pieczęci mianowicie naszej i kapitulnej.

Działo się to w roku 1240 w obecności (...). [2]

1241 W pierwszych dniach kwietnia pod Wrocław przybyli Tatarzy (9 IV bitwa rycerstwa polskiego z Tatarami na Legnickim Polu, która mimo klęski Polaków — poległ w niej ks. Henryk Pobożny — zahamowała pochód Tatarów na zachód). Legenda połączyła ten fakt z legendą o cudzie bł. Czesława, który za uratowanie miasta przed tym wrogiem został uznany za świętego patrona Wrocławia.

12 II 1267 Przy kościele św. Marii Magdaleny powstała szkoła parafialna (od 1643 roku gimnazjum).

1287 Henryk IV Prawy na znak pojednania z biskupem wrocławskim Tomaszem II ufundował kolegiatę Świętego Krzyża.

1293 Powstała szkoła parafialna przy kościele św. Elżbiety, od 1570 roku przekształcona w gimnazjum akademickie.

1315 Rozpoczęła działalność inkwizycja kościelna. Kaznodzieja z kościołów św. Elżbiety, Helgweil, bronił skazanych, za co został pozbawiony godności kościelnych i wygnany z parafii.

1328 Wybuchł spór z papieskim kolektorem świętopietrza Piotrem z Alwerni i trzymającym stronę kurii rzymskiej biskupem wrocławskim Nankierem. Kolektorowi zarzucano nadużycia pieniężne. niezadowolone budziła też zmiana świętopietrza z podymnego (od domu) na pogłowne. Spór zakończyło pośrednictwo króla czeskiego Jana Luksemburczyka, który opowiedział się po stronie kolektora i biskupa.

1337 Miasto zwolniono od sądów prawa polskiego. Król czeski Jan Luksemburczyk nadał miastu prawo odbywania drugiego jarmarku (oprócz jarmarku świętojańskiego). Zabroniono też rzucania kławy kościelnej bez zgody władzy świeckiej.

1339 Wojska czeskie zajęły należący do wrocławskiej kapituły zamek w Miliczu. W ten sposób rozpoczął się spór króla z biskupem wrocławskim Nankierem. Wrocław stanął po stronie króla. Biskup obłożył miasto kławą, wrocławianie zaś zrzucili z godności tych proboszczów, którzy opowiedzieli się za biskupem. Miasto wyгнаło Nankiera, skonfiskowano też jego osobisty majątek, co przysporzyło miastu 234 grzywny bieżącej monety. Aby było śmiesznie, dziś ten znieawidzony przez wrocławian biskup ma swój plac (w centrum miasta)

28 V 1349 Dokonano pogromu Żydów oskarżonych o wywołanie powszechnego głodu.

1381-1382 — "Wojna biskupia" (zob. więcej: str. 97)

1384 Zapadł wyrok w tzw. causa Vortret (spór o pierwszeństwo podczas kościelnych uroczystości) w toczonej przez opatów kościoła św. Wincentego i kościoła Najświętszej Marii Panny na Piasku. Wobec niemożności ustalenia, który z klasztorów powstał wcześniej (pierwszeństwo miało wynikać ze starszeństwa fundacji), postanowiono, iż pierwszeństwo ma przypadać obu opatom na przemian.

15 III 1420 Schwytanego we Wrocławiu husytę Jana Krasę, rajcę Nowego Miasta w Pradze, włóczono końmi po bruku, a następnie spalono na ustawionym w rynku stosie.

1453 W pierwszych miesiącach tego roku przebywał w mieście słynny kaznodzieja Jan Kapistran. Wzywał on do walki z hustynami, heretykami i Turkami. Prawdopodobnie pod wpływem jego kazań doszło w maju do wielkiego pogromu Żydów. Był to koniec wrocławskiej gminy żydowskiej istniejącej od XII wieku.

9 IX 1475 W oficynie drukarskiej Kaspra Eylana, pierwszej na Śląsku, ukazała się księga statutów synodalnych. Zamieszczone w niej polskie modlitwy są pierwszymi drukowanymi w tym języku tekstami.

1517 Wzrost nastrojów antykościelnych doprowadził do wypędzenia mnichów z klasztorów: Najświętszej Marii Panny na Piasku, franciszkanów od św. Jakuba (dziś św. Wincentego), bernardynów oraz augustianów od św. Doroty. Klasztor joannitów został zupełnie opuszczony przez mnichów i przejęty przez miasto.

1523 Początek reformacji (pierwsze protestanckie kazanie Jana Hessa w kościele świętej Marii Magdaleny)

1529 Pod pozorem zagrożenia tureckiego zburzono we Wrocławiu najstarszy, jeszcze romański, klasztor św. Wincentego na Ołbnie.

7-10 IX 1632 Wojska saskie zajęły Ostrów Tumski. Miejska gawędź pomogła im złupić domy wrocławskich kanoników. Oficjalnie miasto zachowywało neutralność w toczącej się wojnie.

20 II 1638 Potajemnie przybyli do Wrocławia jezuita, schronili się w klasztorze Krzyżowców z czerwoną gwiazdą św. Macieja. W 1659 roku cesarz przekazał im zamek

Henryk II Pobożny

wrocławski, a w 1670 roku zgodził się, aby w miejscu zburzonego zamku wznieśli kolegium, kościół i szkołę (dziś uniwersytet).

1664 Zapadły wyroki skazujące na stos za czary i udział w sabacie. Dzieci "czarownic" wtrącono do więzienia.

1702 Cesarz Leopold I zakłada dwuwyziałowy uniwersytet (kolegium jezuickie)

1811 Z połączenia kolegium jezuickiego (Leopoldina) i przeniesionego z Frankfurtu nad Odrą do Wrocławia protestanckiego uniwersytetu (Viadrina) powstaje pięciowyziałowy Uniwersytet Wrocławski (*Universitas Litterarum Wratislaviensis*)

1821 Papież Pius VII podporządkowuje biskupstwo wrocławskie bezpośrednio Stolicy Apostolskiej

1929 Biskupstwo wrocławskie zostaje podniesione do rangi arcybiskupstwa

21 VI 1983 Jan Paweł II odwiedza Wrocław podczas swej drugiej wycieczki papieskiej do Polski.

Przypisy:

[1] Za: *Historia państwa i prawa Polski - źródła*, wyb. F. Połomski, P. Jurek, Wrocław 1997, s.22.

[2] Za: *Historia państwa i prawa Polski - źródła*, wyb. F. Połomski, P. Jurek, Wrocław 1997, s.22-23.

(Publikacja: 16-05-2002 Ostatnia zmiana: 17-01-2004)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,98) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,98>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej,
Racjonalista.pl

Strona 3 z 4

w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl